

בס"ד

ב' אדר ה'תשפ"א

הלכות פורים בעת בהלת הקורונה

פרשת זכור

- א. בשבת שלפני פורים קורין פרשת זכור, ומחויב לשמוע זאת מתוך ספר תורה כשרה ובעשרה גדולים מישראל.
- ב. ומי שנמצא בבידוד – אם שייך לביית הכנסת ויעמוד מבחוץ ליד החלון וישמעו הקריאה, ילך לבית הכנסת, דקריאת פרשת זכור הוא מדאורייתא.
- ג. ואם לא שייך, אז אם בפורים כבר יצא מהבידוד, דעת המג"א (סי' תרפה) דאפשר לצאת ידי חובת זכירת מעשה עמלק בקריאת 'ויבוא עמלק' בשחרית של פורים. ונכון שבנוסף לזה כשיגיע שבת פרשת כי תצא יכוין לצאת ידי חובת מצוה זו ע"י הקריאה אז, מכיון שיש פוסקים שסוברים דאין יוצאים המצוה בקריאת פרשת 'ויבוא עמלק'.
- ד. ואם הוא חולה ובפורים ג"כ לא יכול לילך לבית הכנסת – יקרא פרשת זכור מתוך החומש, די"א שיוצא עכ"פ המצוה מן התורה בקריאה בחומש (פשוט הרמ"א שם. וכ"ה דעת המנחת חינוך מצוה תתרג אות א ושו"ת בנין שלמה סי' נד). וכשיגיע לשבת פרשת כי תצא יכוין לצאת י"ח מצוה זו כנ"ל (ראה שו"ת חת"ס אהע"ז ח"א סי' קיט).
- ה. ובמקום שיש עירוב, מותר להביא ס"ת ממקום למקום לחולה אם יש שם עשרה אנשים שיצאו בקריאה זו (ראה משנ"ב סי' קלה סקמ"ו ובביאור הלכה שם).

קריאת המגילה

- ה. חובה מדברי קבלה לשמוע קריאת המגילה, וחובה זו היא גם לגברים וגם לנשים. ומי שנמצא בבידוד – אם שייך לביית הכנסת ויעמוד מבחוץ ליד החלון וישמעו הקריאה, ילך לבית הכנסת.
- ו. אבל מי שהוא חולה ואינו יכול לצאת מביתו – יכול לשמוע קריאת המגילה ע"י קריאה מחדר המדרגות או מחדר השני שבבית או דרך חלון ביתו. או יכול לקרות בעצמו בברכה אם יש לו מגילה כשרה, אפי' אם קורא בלי הטעמים.
- ז. אין יוצאים חובת קריאת המגילה בשמיעתה ע"י טלפון או רדיו או בזום וכדומה, דאינו קול אדם אלא קול של מכונה.
- ח. אם עשרה אנשים עומדים בכמה מרפסים באופן שרואים ושומעים זה את זה, הוי כקריאה בציבור ואפשר לברך אחריה את ברכת הרב את ריבנו.

משלוח מנות ומתנות לאביונים

- ט. אפשר למנות שליח לקיים מצוות משלוח מנות, דשלוחו של אדם כמותו. כמו כן שליח יכול גם לקבל משלוח מנות עבור האדם שמינה אותו. השליח יכול להיות גם בן משפחה וגם קטן.
- י. כמו כן אפשר לקיים מצוות מתנות לאביונים ע"י שליח.
- יא. אי אפשר ליתן משלוח מנות ומתנות לאביונים במעות מעשר, כיון דתקנתא דרבנן היא הוי דבר שבחובה, והוי כפורע חובו ממעשר (שו"ת מהר"ל סימן נו). אבל מה שנותר יותר משתי מתנות מותר ליתן ממעות מעשר.

סעודת פורים

- יב. סעודת פורים השנה שחל ביום שישי, אם אפשר נכון להתחיל הסעודה לפני חצות היום. ואם אי אפשר יש להתחיל הסעודה לפחות קודם תחילת שעה עשירית (שזה בניו יארק בשעה 2:58).¹
- יג. בית חב"ד² וכדומה שקשה להם לעשות הסעודה קודם שעה עשירית, מכיון שהאנשים לא יבואו רק לאחר העבודה - יש עוד אופציה והוא ענין פורס מפה ומקדש (המובא במג"א סי' תרצה סק"ט בשם המרדכי), דהיינו שמתפללין מנחה (ועושה כל מצות היום משלוח מנות ומתנות לאביונים), ואח"כ נוטלין ידים לסעודת פורים עם שת"ית יין (ונכון שעיקר הסעודה יהיה ביום).
- כשמגיע זמן הדלקת הנרות - מפסיקין לאכול ולשתות³ ומדליקין נרות שבת (ואם ברצונם יכולין להפסיק האכילה והשתיה ולהדליק את הנרות ולקבל שבת גם קודם לכן, מפלג המנחה ואילך), ומביאים שתי חלות שלימות ללחם משנה, ופורסין עליהן מפה בכדי לכסות אותן, ואומרים שלום עליכם ואשת חיל עד קידוש. ואח"כ מוזגין כוס יין מלא ואומר עליו קידוש, ואם המקדש כבר בירך על היין בסעודה קודם לכן, לא יברך שוב על היין אלא יקדש בלי ברכת היין.
- ואח"כ בוצע על הלחם משנה בלא נטילת ידים שוב, ובלא לברך המוציא, ויאכל כל אחד לכל הפחות כזית פת מן הלחם משנה כדי לקיים מצות סעודת שבת. (ואם יש אחד שלא נטל ידיים קודם לכן, יברך הוא ברכת המוציא על הלחם משנה ויכוון להוציא ידי חובה את שאר המסובים בברכת המוציא, בכדי לצאת גם הי"א שצריך לברך עוד פעם).
- יד. בברכת המזון מכיון שאכל גם מבעוד יום וגם לאחר צאת הכוכבים כזית פת - יאמר גם על הנסים וגם רצה.
- טו. אח"כ מתפללין קבלת שבת וערבית. ואין צורך לעשות שוב קידוש או לאכול סעודה.

אבילות ר"ל בפורים

- טז. אָבֵל ר"ל היושב "שבעה" בפורים, אינו נוהג אבילות בפרהסיא, ומוותר בנעילת הסנדל ובישיבה על כסא רגיל. ולובש בגדי שבת. ואסור רק בדברים שבצנעה, וממעט בשמחה.
- יז. בליל פורים אם יש לו אפשרות לארגן מנין בביתו לא ילך לבית הכנסת. ובאם אין לו אפשרות, יתפלל מעריב בביתו וילך לבית הכנסת לקריאת המגילה. וביום הפורים יכול לצאת לשחרית לבית הכנסת גם להתפלל, אבל לא למנחה. אולם אין להתיר יציאה מביתו שלא לצורך.
- יח. אָבֵל אפי' בתוך השבעה חייב ליתן מתנות לאביונים ומשלוח מנות. אבל אין שולחים לו מנות כלל כל י"ב חודש על אביו ואמו (כמובן שאפשר לשלוח לבני משפחתו). אבל הוא מותר לשלוח לאחרים (שו"ע סי' תרצו ס"ו וברמ"א שם), אך לא ישלח להרבה בני אדם, אלא רק לאדם אחד דוקא (בא"ח פ' תצוה הל' פורים ס"ח).
- יט. ולאחר השלושים יכול לשלוח אף יותר מן החיוב (שו"ת מגידות ס"י נח), אבל לא ישלח דבר של שמחה (ערוה"ש ס"י תרצו ס"ח).
- כ. י"א דרב העיר או הקהילה כשהוא אָבֵל מותר לשלוח לו משלוח מנות (שו"ת דברי מלכאל ח"ה סי' רלו). ובכל אופן אם שלח לאבל, יצא המשלח ומוותר לאָבֵל לקבלו (שו"ת כת"ס או"ח סי' קמא).
- כא. אָבֵל חייב בסעודת פורים בביתו. אבל אסור ללכת לסעודת מצוה אפי' בפורים.

¹ הרמ"א (בסי' תרצה ס"ב) כותב שיעשה הסעודה בשחרית. וכתב המשנ"ב (שם סק"י) דהיינו לפני חצות היום. אבל היד אפרים מביא בשם מהרי"ל דהיינו קודם שעה עשירית.

וכך כתב גם בשו"ע רבינו (סי' רמט ס"ז) בנוגע סעודת מצוה שזמנה היום כגון סעודת מילה פדיון הבן וכדומה שמוותר לעשות הסעודה בערב שבת, ומכל מקום מצוה להתחיל הסעודה לכתחלה קודם שעה עשירית שהרי מתחילת שעה עשירית ואילך מצוה להמנע מלקבוע אפילו סעודה קטנה שרגיל בה בחול אם היא סעודת הרשות. ולפי"ז יש להתחיל הסעודה קודם מנחה קטנה. אולם בקצות השולחן (סי' סט ס"ג בדה"ש אות ח) כתב דאין לדמות פורים לשאר סעודת מצוה, דבפורים יש להקדים בשחרית מכיון דשכיחא שכרות מכיון שחייב לבסומי.

² דכבר כתב המג"א (סי' רעא סק"י) וגם אדה"ז (שם סי' א) שבעל נפש יזהר שלא יבוא לידי כך. כי יש מחלוקת האחרונים בהרבה דינים אלו. וגם עפ"י קבלת האר"י ז"ל אין נכון לאכול סעודת שבת וי"ט קודם תפילת ערבית. אמנם בבית חב"ד שלא יבואו האנשים לקריאת המגילה רק אחרי הצהריים לאחר העבודה ולא יאכלו סעודת פורים, מוטב שיפרוס מפה ויקדש ויאכל ברציפות גם סעודת הלילה.

³ הנשים מפסיקין בהדלקת הנרות, והגברים מפסיקים בשקיעת החמה.